

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 21 februari 1922 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa ändringar i vallagen.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 36, hemställer herr *Hage*,

»att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och på vilket sätt en ändring av lagen om val till riksdagens andra kammare måtte ske för att tillgodose de krav», som i följande motivering framförts.

»Vid senaste val till riksdagens andra kammare konstaterades — särskilt uppe i de trakter, som jag representerar — att vissa bestämmelser finnas i vallagen, vilka enligt mitt förmenande icke äro lämpligt utformade och på grund därav böra omändras.

En sådan bestämmelse är t. ex. den, där det bestämmes, att valsedelsförsändelser från valmännen må användas av vissa valmans-kategorier i sådana fall, »att yrkets eller tjänstens utövning betingar hans vistelse *utom valdistriktet* den dag, då valet äger rum». Innebördens i denna bestämmelse är alltså den, att en person, som t. ex. tjänstgör i trafik-tjänst eller annan tjänst eller annars nödgas uppehålla sig på en viss plats, liggande inom det valdistrikt, som han tillhör, men som ej kan lämna nämnda plats för att inställa sig vid vallokalen, ej har rätt att använda sig av valsedelsförsändelse. Detta har knappast någon betydelse inom valdistrikt med ringa utsträckning, då i allmänhet man kan tänka sig, att i sådana fall även

valmannen, som är upptagen av sin tjänst eller sitt arbete, kan få så lång ledighet, att han kan infinna sig vid vallokalen. Detta blir däremot i de flesta fall ej förhållandet, då det gäller vidsträckta val-distrikt, där resan fram och tillbaka till vallokalen från arbets-, tjänste- eller bostadsorten tager flera timmar i anspråk, ja kanske på grund av kommunikationernas ordnande ända till en dag. Sådana förhållanden existera särskilt inom övre Norrland, och har man särskilt med hänsyn härtill för mig framhållit, att det på grund därav vore riktigt, att man förändrade denna bestämmelse, så att i dylika fall det bleve möjlighet använda sig av valedelsförsändelse även i vissa fall, då vederbörande, som fullgör sin tjänst eller sitt arbete, vistas inom valdistriktet, men på grund av tjänstgöringsortens avstånd från vallokalen ej kan infinna sig vid valet. Jag tillåter mig alltså härmed framlägga ett förslag till ändring i nämnda hänseende.

Men det finnes även en annan bestämmelse i vallagen rörande valedelsförsändelserna, nämligen att dessa försändelser, som få anordnas senast *valdagen*, skola ha kommit vederbörande myndighet tillhanda *senast dagen efter valdagen*. Särskilt i Norrland äro, som bekant, avstånden långa. Det kan ofta vara svårt att i tid veta, huruvida det för en befattningshavare eller annan person skall uppstå hinder för deltagande i valet. Vederbörande befattningshavare eller andra nödgas därför kanske först på valdagen anordna valedelsförsändelse. Men då blir det med de långa avstånden i Norrland risk för att försändelserna ej komma Konungens befallningshavande tillhanda dagen efter valet. Alltså borde det kunna ifrågasättas, att en ändring av denna bestämmelse även komme till stånd, och att denna tid utsträckes till 2 à 3 dagar efter valet. Jag tillåter mig härmed att även i denna punkt yrka en ändring av gällande bestämmelser».

Utskottets
yttrande.

I förevarande motion föreslås, såsom av motiveringen framgår, utredning angående två av motionären framställda förslag till ändring av bestämmelserna om röstning medelst valedelsförsändelse. Det ena av de av motionären framlagda ändringsförslagen gäller bestämmelserna om *rätten att rösta medelst valedelsförsändelse*. Enligt nu gällande stadgande i 71 § i vallagen kunna väljare, tillhörande vissa särskilda yrkes- eller tjänstegrupper, rösta medelst valedelsförsändelse, därest yrkets eller tjänstens utövning betingar

hans vistelse *utom* valdistriktet. Motionären föreslår härutinnan den ändringen, att väljare, tillhörande dessa kategorier, skola äga rätt att använda sig av valedelsförsändelse även i vissa icke närmare angivna fall, då de för sitt yrkes utövande vistas *inom* distriktet, men på grund av arbetsortens avstånd från vallokalen ej kunna infinna sig vid valet. En dylik ändring är ej, enligt utskottets mening, påkallad. Genom den nu stadgade rätten för vissa grupper av valmän att rösta medelst valedelsförsändelse har man velat bereda möjlighet för dessa — militärer, fiskare, sjömän m. fl. — som på grund av arten av sitt yrke kunna antagas i större omfattning vara urståndsatta att personligen inställa sig vid vallokalen, att likväl i ungefär samma omfattning som andra valmansgrupper deltaga i valet. Denna rätt torde dock hittills icke vunnit någon större användning, och att redan nu ändra bestämmelserna för densamma, innan någon större erfarenhet av dess tillämpning vunnits, anser utskottet icke lämpligt. Utskottet vill även framhålla, att de av motionären berörda olägenheterna oftast kunna minskas eller undanröjas genom ytterligare uppdelning i valdistrikt. Det av motionären framställda förslaget anser sig utskottet därför icke böra biträda.

Den andra av motionären berörda frågan gäller bestämmelserna om *tiden för ingivande av valedelsförsändelse*. Enligt nu gällande bestämmelser skall valedelsförsändelse vara anordnad senast valdagen samt komma Kungl. Maj:ts befallningshavande tillhanda senast dagen efter denna. Härutinnan påyrkar motionären sådan ändring, att valedelsförsändelse skall kunna inkomma »2 à 3 dagar efter valet». De nu gällande bestämmelserna motiveras av första särskilda utskottet vid 1919 års lagtima riksdag i dess utlåtande nr 1. Däri framhålles, att rätt att avgiva valedelsförsändelse efter valet »i vissa fall skulle kunna tänkas föranleda föga tilltalande former av röstvärkning». Enligt detta utskotts mening mötte icke heller för de väljaregrupper, som det här närmast gällde, i regel några avsevärda svårigheter att före valdagen anordna och till Konungens befallningshavande insända sina valedelsförsändelser. Utskottet föreslog därför, att valedelsförsändelse skulle anordnas senast å valdagen; såsom garanti för att denna bestämmelse efterlevdes och icke genom antedatering illuderades, borde föreskrivas, att valedelsförsändelse skulle till Konungens befallningshavande inkomma senast dagen efter valdagen. Dessa skäl, som ligga till grund för nu gällande bestäm-

melser om tiden för valsedelsförsändelses ingivande, äga enligt utskottets mening fortfarande full giltighet, och kan utskottet därför icke biträda motionen i denna del.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1922.

På konstitutionsutskottets vägnar:

SAM. CLASON.

Närvarande: herrar Clason, G. A. Strömberg, Hellberg, Thulin, Ljunggren), Reuterskiöld, Lyberg, Stendahl, N. J. M. Svensson, Pauli, Sävström, Jansson i Edsbäcken, Vennerström*), Nilsson i Antnäs*), Borg, K. A. Westman, Bäckström, Starbäck*), Andersson i Igelboda och Persson i Fritorp.*

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.